

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 497/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A. P. a J. P., obaja N., t. č. vo väzbe, zastúpených advokátom Mgr. Š. S., N., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 6 T 124/2010 z 3. mája 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tos 44/2012 z 5. júna 2012 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. P. a J. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2012 bola doručená sťažnosť A. P. a J. P. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Nitra

(ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 T 124/2010 z 3. mája 2012 (ďalej len „uznesenie z 3. mája 2012“) a postupom a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tos 44/2012 z 5. júna 2012 (ďalej len „uznesenie z 5. júna 2012“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia boli vzatí do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Tp 77/2009 zo 17. apríla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 19/2009 z 21. apríla 2009 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovatelia boli vzatí do väzby pre zločin hrubého nátlaku formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona k § 190 ods. 1 Trestného zákona a lehota väzby začala plynúť u oboch sťažovateľov od 14. apríla 2009. Väzobné stíhanie oboch sťažovateľov trvá v súčasnosti na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 T 124/2010 z 12. augusta 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 34/2010 z 18. augusta 2010.

Sťažovatelia podali 19. apríla 2012 prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, pretože trvanie väzby presiahlo dobu nevyhnutnosti a aj zákonnosti a podľa ich názoru 14. apríla 2012 uplynula trojročná lehota trvania väzby, keďže boli do väzby vzatí pre zločin. O žiadosti sťažovateľov rozhodol okresný súd uznesením z 3. mája 2012 tak, že zamietol ich žiadosť o prepustenie z väzby, zároveň neprijal ich písomný sľub a nenahradil ich väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, pretože neboli splnené podmienky na takéto rozhodnutie. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením z 5. júna 2012 tak, že sťažnosť sťažovateľov zamietol ako nedôvodnú.

3. Sťažovatelia v sťažnosti poukazujú predovšetkým na to, že do väzby boli vzatí pre zločin (hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 Trestného zákona, pozn.), a preto je celková doba trvania väzby podľa § 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku 36 mesiacov. Keďže lehota väzby začala plynúť u oboch sťažovateľov 14. apríla 2009, uplynula maximálna možná lehota ich väzby už 14. apríla 2012. Ako sťažovatelia uvádzajú, v priebehu trestného konania vedeného proti nim pre zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 Trestného zákona došlo k spojeniu ďalších trestných vecí sťažovateľov, v rámci ktorých

sa prerokováva aj spáchanie obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a iné trestné činy. Táto skutočnosť však podľa sťažovateľov neodôvodňuje, aby celková doba trvania väzby tak bola v zmysle § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku až 48 mesiacov. Ďalšie trvanie väzby je už podľa sťažovateľov nezákonné. V tejto súvislosti sťažovatelia uviedli:

„Použitie ustanovenia § 76 ods. 6 písm. c/ Trestného poriadku je v našom prípade neodôvodnené a máme za to, že odo dňa 15.04.2012 sme vo väzbe nezákonne. V zmysle ustanovenia § 76 ods. 8 Trestného poriadku je síce na určenie lehoty trvania väzby rozhodujúci čin najprisnejšie trestný, rozhodnutie o väzbe sa však na tento čin musí pri vymedzení dôvodov väzby skutkovo vzťahovať.

V našom prípade však tak prvostupňový, ako i odvolací súd neustále odôvodňujú trvanie našej väzby rovnakými skutočnosťami a dôvodmi, a to už od nášho vzatia do väzby. Rozhodnutia o väzbe sa pri vymedzení dôvodov väzby na obzvlášť závažný zločin, pre ktorý sme stíhaní, nevzťahovali.“

4. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol o nej takýmto nálezom:

„1. Základné práva a slobody sťažovateľov A. P. a J. P., najmä čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli postupom a rozhodnutím Okresného súdu v Nitre sp. zn. 6T/124/2010 zo dňa 03.05.2012 a postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1Tos/44/2012-3530 zo dňa 05.06.2012 porušené.

2. Okresný súd v Nitre a Krajský súd v Nitre sú povinní nahradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

3. Podľa § 56 ods. 6 zákona Č. 38/1993 Z. z. sa ruší právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Nitre zo dňa 05.06.2012, sp. zn. 1Tos/44/2012-3530. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu v Nitre, aby A. P., nar. ... a J. P., nar. ... prepustil neodkladne z väzby na slobodu.“

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických a právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej

ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

7. Sťažovatelia v petite sťažnosti namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 3. mája 2012, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľov o prepustenie z väzby, neprijatý písomný sľub sťažovateľov a zároveň nebola nahradená väzba sťažovateľov dohľadom probačného a mediačného úradníka, ako aj postupom a uznesením krajského súdu z 5. júna 2012, ktorým bola zamietnutá ich sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 3. mája 2012. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, pretože trvanie ich väzby je stále odôvodňované tými istými skutočnosťami.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom a uznesením okresného súdu z 3. mája 2012

8. Ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (*mutatis mutandis* I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo

slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

9. V prípade sťažovateľov bolo proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 3. mája 2012 možné podať sťažnosť. Sťažovatelia podali sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením z 5. júna 2012. Preto vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu bolo plne v právomoci krajského súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov, čo však zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich práv uznesením okresného súdu z 3. mája 2012 a jeho postupom z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľov postupom a uznesením krajského súdu z 5. júna 2012

10. Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv v tom, že krajský súd zamietol ich sťažnosť proti rozhodnutiu prvostupňového súdu napriek tomu, že podľa ich názoru sú vo väzbe od 15. apríla 2012 nezákonne. Týmto dňom totiž ich väzba presiahla v zmysle § 76 ods. 6 písm. b) Trestného poriadku maximálnu dobu trvania 36 mesiacov, pretože boli vzatí do väzby pre zločin. Sťažovatelia nepopierajú, že proti nim bolo vznesené obvinenie aj pre obzvlášť závažný zločin, avšak rozhodnutia o väzbe neboli pri vymedzení dôvodov väzby dostatočne odôvodnené práve vo vzťahu k tomuto obzvlášť závažnému zločinu. Podľa sťažovateľov sú rozhodnutia o ich väzbe opakovane odôvodňované rovnakými skutočnosťami a dôvodmi. Z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí o ich väzbe nie je splnená podmienka v zmysle § 76 ods. 8 Trestného zákona, preto nemožno celkovú lehotu trvania ich väzby odvodzovať od obzvlášť závažného zločinu ako činu najprísnejšie trestného. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom okresného súdu vyjadreným v jeho uznesení z 3. mája 2012, že v ich prípade plynie maximálna lehoty väzby 48 mesiacov podľa § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti podanej

sťažovateľmi sa stotožnil so závermi okresného súdu týkajúcimi sa celkovej lehoty väzby a vyhodnotil ich ako vecne správne a zároveň zákonné. Z uvedených dôvodov preto podľa sťažovateľov uznesenie krajského súdu z 5. júna 2012, ako aj jeho predchádzajúci postup porušujú ich označené práva.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu z 5. júna 2012 ústavný súd dospel k názoru, že nevyvoláva žiadne pochybnosti o správnosti jeho záverov. Krajský súd svoj názor o správnosti uznesenia okresného súdu z 5. mája 2012 odôvodnil komplexne a presvedčivo. Vo vzťahu k sťažovateľom poukázal krajský súd na skutočnosť, že obaja sú obžalovaní z obzvlášť závažného zločinu a ďalších závažných násilných trestných činov, sťažovatelia v tom čase nemali žiaden príjem, a preto je u nich obava z pokračovania v trestnej činnosti. Skutky, ktoré napĺňajú znaky obzvlášť závažného zločinu, krajský súd špecifikoval uvedením jednotlivých bodov obžaloby. Ústavný súd preto nezistil žiadne pochybnosti o tom, že by sa uznesenie krajského súdu nevzťahovalo aj na obzvlášť závažný zločin. Krajský súd si osvojil právne názory okresného súdu vyjadrené v uznesení z 3. mája 2012 týkajúce sa celkovej lehoty väzby, a preto na ne iba v odôvodnení poukázal. Táto skutočnosť sama osebe nevyvoláva pochybnosti o dostatočnom a náležitom odôvodnení uznesenia krajského súdu, resp. o abstraktnosti úvah krajského súdu.

11. Sťažovatelia namietajú absenciu dôvodov väzby práve vo vzťahu k obzvlášť závažnému zločinu, čo má následne vplyv aj na celkovú lehotu ich väzby. Z obsahu napadnutých rozhodnutí, ktoré sťažovatelia ústavnému súdu predložili, ako aj vlastným zisťovaním ústavný súd zistil, že 2. augusta 2010 bola podaná na sťažovateľov a ďalšie s nimi obvinené osoby obžaloba pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a ďalšie násilné trestné činy. Po podaní obžaloby okresný súd v súlade s § 238 ods. 3 Trestného poriadku uznesením sp. zn. 6 T 124/2010 z 12. augusta 2010 rozhodol o ponechaní sťažovateľov vo väzbe, pretože aj naďalej pretrvávali dôvody väzby. V tomto uznesení okresný súd výslovne uviedol, že sú stíhaní pre obzvlášť závažný zločin, ktorý v odôvodnení tohto uznesenia podrobne popísal. Vzhľadom na závažnosť tejto trestnej činnosti, predchádzajúci spôsob života sťažovateľov a s prihliadnutím na fakt, že pred zadržaním nemali stály zdroj obživy,

a zároveň pri nezistení žiadnych mimoriadnych okolností bolo rozhodnuté o ponechaní sťažovateľov vo väzbe.

Na základe žiadosti sťažovateľov z 19. apríla 2012 o prepustenie z väzby okresný súd opätovne preskúmal formálne aj materiálne dôvody väzby u oboch sťažovateľov a dospel k záveru, že tieto sú naďalej dané. Okresný súd sa výslovne zaoberal aj námietkou sťažovateľov týkajúcou sa celkového trvania väzby vzhľadom na skutočnosť, že do väzby boli pôvodne vzatí pre zločin. Okresný súd v tejto súvislosti poukázal na to, že už v jeho uznesení sp. zn. 4 Tp 199/2009 z 22. októbra 2009 právoplatným v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tpo 41/2009 z 27. októbra 2009, ktorým bola prvýkrát predĺžená väzba sťažovateľov v prípravnom konaní do 7. mája 2010, argumentoval súd tým, že sťažovatelia sú stíhaní pre obzvlášť závažný zločin. Zároveň poukázal okresný súd na uznesenie sp. zn. 6 T 124/2010 z 12. augusta 2010, ktorým po podaní obžaloby na sťažovateľov rozhodol o ich ponechaní vo väzbe. Už v tomto uznesení bolo ponechanie sťažovateľov odôvodňované okrem iného aj skutočnosťou, že sú stíhaní pre obzvlášť závažný zločin. V tomto zmysle boli potom odôvodňované aj ďalšie rozhodnutia o väzbe sťažovateľov.

12. Preto nemožno prijať argumentáciu sťažovateľov, že sa rozhodnutia o ich väzbe nevzťahovali aj na obzvlášť závažný zločin alebo že k predĺženiu celkovej lehoty ich väzby došlo iba formálnym spojením s trestnou vecou vedenou pre obzvlášť závažný zločin. Tento záver ústavného súdu sa pritom vzťahuje nielen na uznesenie krajského súdu z 5. júna 2012, ale aj na predošlé rozhodnutia všeobecných súdov o väzbe sťažovateľov. Ústavný súd stabilne zdôrazňuje, že väzba je výrazným zásahom do osobnej slobody obvineného a musí trvať len nevyhnutnú dobu. Sťažovatelia sú vo väzbe už skoro 3 a pol roka, čo hodnotí ústavný súd ako značnú dobu, no po oboznámení sa s postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov o ich väzbe nemá ústavný súd dôvod do jej trvania zasahovať.

13. Ústavný súd preto nezistil žiadne okolnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že väzba sťažovateľov presiahla celkovú prípustnú lehotu, a teda že by bola nezákonná. Z uvedeného dôvodu nezistil ústavný súd ani žiadnu spojitosť medzi uznesením krajského súdu a právami

sťažovateľov, ktorých ochrany sa touto sťažnosťou domáhali. Z tohto dôvodu ústavný súd považuje sťažnosť v tejto časti za zjavne neopodstatnenú, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2012